

12564

Ex reliquijs uenerandæ
antiquitatis.

LVCII CV
SPIDII TESTA
MENTVM.

Adhæc.

CONTRACTVS VENDITIO
nis, antiquis Romanorum
temporibus initus.

FRIBV̄RGI APVD IOAN
NEM FMMEVM.

1632.

Vol. VII. Pag. 60 ff. 21.

IO. VDALRICO ZASII FILIO
HEN. GLAREANVS. S.

Venit hisce diebus in manus nostras libellus quidam formulam condendi testamenti contra-ctusq; uenditiōis apud ueteres Rom. seruata, tanta simplicitate, tantaq; uerborum claritate referens, ut uno intuitu cum forte perlegissem, me in sui admirationem alticeret. Cur aui continuo ad Parentem tuum, alterum huius Sæculi Scæuolam, deferendū. Cui cū placuisse intelligerē, uolui ut in uulgus prodiret: pud faceretq; nostrū hoc sæculū, qñ tot cautionibus, tot tricis, tot technis testamēta conduntur, nec tñ quicq̄ proficitur, quin deccidentiū ultimæ sepe uoluntates irritæ fiāt. Videre est passim in publicis priuatisq; huius regionis instrumētis ueterib. q̄ta simplicitas apud priscos illos fuerit hoies, q̄ paucis uerbis magna fides cōstitit. Puto aut L. Cuspidiū hūc Cicerōis uixisse t̄pibus. Est enim Herennij hic mētio, & quorundā aliorum eius ætatis uirōrū. Ad finē tamen huius testamenti alterius Cos. nomen corruptū puto. Nam octauo post Ciceronis Consulatum anno, ab Vrbe autem cond. duodeseptingentesimo cum L. Martio Philippo Cos. fuit Cn. Lentulus Marcellinus, nō Cn. Pompilius, nisi quis Lentulum mortuum existimet, ac Pompilium suffectum credat. quod mihi non fit uerisimile, quanquam ea de re cum nemine contendero. Hoc munusculū ab grato aīo profectū ita accipe, ut tibi calcar ad honesta studia esse existimes, quanq̄ nullū maius exemplū quod intuearis habes q̄ parrētis tui iuxta eruditissimi atq; optimi iuri. Sed nūc præfationis satis est. Vale. Friburgi Anno. 1533. tertio Calen. Februarias.

EX RELIQUIIS

VENERANDAE AN-
tiquitatis.

LVCII CVSPIDII TE-
STAMENTVM.

EI OPT. MAX. NV
mine inuocato, absq̃
cuius nutu neq̃ quic̃
quã rite inchoari, ne-
que recte p̃fici potest.

Hæc est Lucij Cuspidiij dispositio,
& ultimæ uoluntatis sententia, de
eo quod post mortem suam fieri cu-
pit, decernit̃ q̃, si quid ex hoc mor-
bo, quem nescit, an ferre possit, ses-
cus, ac medici promittunt, de se con-
tigerit. Testatus autem, dum mente
ualeret, sibi testamentum conficere
placuisse, ut sine suorum iniuria, ex
hac uita proficiscatur, hæc legat.

Domesticam omnem supellectilem

Nonio, qui Apollonię Rhetoricam
docet, uel si qd de eo accidisset, No-
niij filijs, P. & Gn. Cæcilijs. Porro,
quæ mihi debet Q. Aemilius, Ger-
mano Aemilio, liberisq; eius relin-
quo. Agros, Villasq; quascūq; Li-
siij habeo, Domumq; Consobrinis,
et Lucio præcipue, q; nomē is ferat
nostrū, mecumq; diutissime, atque
gratissime sit cōmoratus, prout de-
cet discipulū, qui filij tenet locū, tu-
to hæc, & firmiter possidenda cen-
semus. Fundū, quem in Tusculano
colui, cui ab Aquilone publica uia,
ab Austro Templū Iouis Statoris,
ab ortu solis Sex. Pomp. ab Occasu
Suillus Cincinnatus, Attico auūcu-
lo do. Dabit aut Hipparchus Phi-
lotimo Historico Talentū, & Calli-
no Grammatico Drachmas decem.
A reliqua debitiōe liber esto. Nisi
Niccæ rationem haberemus, qui

nobis aliquandiu fuit perutilis, & nunc suis facultatibus magnā fecit iacturam, ob fratris naufragiū, profecto, quæ à nobis mutuatus est illius Procurator, statim cogeretur reddere. Quoniam uero hoc illi difficile fore animaduerti, uolo, ut singulis annis uictū necessariū Collataneæ Dorphilæ suppeditet, quæ consenuit in uirginitate apud Senproniam meā, cuius desiderio mortem opto, propter fidem, probitatē, fortitudinē, incredibilesq; uirtutes Vxoris rarissimæ. Vbi Vetula hæc decesserit, absolutus erit debito omni & cunctis, quas contraxerat, stipulationibus. Si quid humanū Lampriodio contigerit, priusquā eius liberi ad ætatem perueniāt, curæ sint Antiocho Rhetōri, qui accipiat ex opibus nostris, quæcunq; illis erūt necessaria, ut liberaliter educētur, in

stituanturq̄. Amo nimis, & ualde
amo puerorū indolem, quos ad bo-
nam frugem natos autumo. Tu An-
tioche, ut dignū est tua erga me, &
Lampridiū uoluntate, à pueris mu-
tuo suscepta, fac, ut eos tutare, ne aut
ipsoꝝ ingenia perdantur, aut tui la-
bores disperdantur. Hortū, quem
emi ab Herennio, & Deambulatio-
nem, Aedesq̄ Nestorianas, quibus
à Septentrione uicini sunt Cæsaria-
ni fratres, Gracchi à meridie, ab oc-
cidentalī plaga Mare, ab oriente so-
le Eridanus est cōterminus, amicis
lego, literatas literas doctis, Gallo,
Fabio, Hirro, ciuibusq̄ cunctis qui
uoluerint ibi uacare literis, & elo-
quentiæ: ea tamen lege, ut neq̄ illū
cōmutent, neq̄ alienent, neq̄ ut pro-
prium, cuiq̄ sit licitum possidere:
Sed uelut sacrum, & commune Gys-
nasion, communiter ab omnibus

possideatur. Eas autem, quæ mihi
erant in Aegina partes, diuidant Gy
mnasij Procuratores adolefcētibus
studiosis in usum librorum, & olei,
Mercedemq; condignam statuunt
Rhetori, quē delegerint patruelles
nostri, & scholæ principem maxi
mēq; utilē futurū existimauerint.
Eis uero consentiant et reliqui neces
sarij uel nominis gratia. Cauebunt
aut ipsi, mandabuntq; successoribus,
ut locū hunc ita seruent, tradantq;
posteris in perpetuum. C. Attēius
et Sex. Capito curam habeant sepul
turę & funeris, Monumentumq; fa
ciant, ut melius uidebitur, & iusta,
quæ post funus fieri solenne est, ita
moderētur, ut neq; illiberalia, neq;
superflua sint. Persuasum em̄ mihi
est, illos, quid cōueniat, honestumq;
sit, uisuros haud segnus q̄ nos, ni
hilq; negligentius facturos. De ijs

aũt qui mihi seruierint, sic statuo.

Demetrio redemptiõis precium remitto, & quinq; Minas do, & palium, & Tunicam, ut qui mihi Anagnostes fuit. Tauro, qui multũ mecum, & diu laborauit, pileum do, & Talenta quatuor, ut honeste uitam degere possit. Dionysius, q̄ uinctus est, et Syrus fugitiuus, si pseuerauerint esse improbi, ut sunt, eos uenũdari m̄do: & precio exacto, aperiari uia ad Hortos Academicos ducentem, & iter proximũ, fieri uia, & publicam, ac uinales uias circũquaque mũdari. Et Ancillam Hermiã, quod uinosa est, relinquo: & famulos Mæsum, quoniã erro est: & Getam, quoniam impostor: Dauum quoq; ac Maurũ mancipes in perpetuũ esse edico, quoniam maledici, & contumaces semper fuerũt, ut in pistrino poenas promeritas luãt.

Hæredem instituere reliquū est,
cui fortunas meas honeste relinquā,
quibus certò scio inhiare quāpluri-
mos. Vixisses, Læte fili, fili mi,
uixisses (ut decuit) Læte, non ego
nunc sollicitarer, & angerer, non cū
mœrore nūc cogitarem, quibus po-
tissimum relinquam patrimonium
hoc tantū, tantis curis, cruciatibus
tibi uni auctū, tanta uigilantia, stu-
dio & parsimonia tibi uni à me ser-
uatū. Cæterum, cum siue Fortuna, si
qua est, illū mihi inuiderit: siue Deus
potius, qui & eū dederat, abstulerit,
quo' domus mea omnis, resq; una
mecū intereat, nefas est, Diuinę nō
acquiescere uoluntati. His deductis
Legatis, cū duos fratris Agathonis
filios, totidemq; filias habeam, ex u-
triscq; mihi hæredes instituiam oportet.
In quo tamen (me me tristissi-
mum) etiam atq; etiam prouiden-

dum mihi est, ne quid agā, statuiam
ue, quod minus honestū illis, & con
ueniens, quod q̄ minus æquum, lau
dabile' ue alijs factum uideatur. Igit̄
Titius, & Gneus Cuspidiſ ita mihi
heredes funto, ut, qui plus Reipub.
præstiterit, habeat Domos, Agros,
Hortos, Oliueta, & quæcunq; Sco
dræ possedi: Qui minus profuerit,
quæ superiore anno Colchiniſ Cen
tū octoginta supra mille iugera cō
parauimus, cōsequatur. In reliquis
autem bonis meis om̄ibus, in' que fa
milīa Faustā & Felicianā, filias me
as, ita mihi heredes iustituo, ut, quæ
melius nupserit, ex Dodrāte, Alte
ra ex quadrante hæres habeatur, Et
inuicē substituo tã has, quàm illas,
cum suis filijs, in stirpes, nō in capi
ta. Permitto aut̄ filiabus, ut, quem
quæq; earum uoluerit, sibi uirum
optet, optat̄q; per patriam potesta

tem compos fiat. Curatores testa-
menti huius Silius Necessarius, C.
Attilius, M. Capitolinus, qui maxi-
me omnium miro me affectu prose-
quuti sunt, qui quæ ex omnibus amicis
ac necessarijs fidelissimi semper fue-
runt. Vos igitur per sacra amici-
tiæ, atque condiscipulatus, obtestor,
per summum omnium Opificem ob-
secro, curate, memores quantum ue-
stræ fidei committam, ut omnia mea
ex sententia apud uos deposita, bene,
honestè quæ gubernentur. Verum enim-
vero pie, amice quæ & alij facient, qui
nobis bene uoluerunt, quantum occu-
pati, & seniores, si hæc impleuerint,
curauerint quæ.

Testes in his tabulis sint, Q. Mar-
tius, C. Septimius, P. Curio, L. An-
capito, M. Terent. Iulius Pansa,
C. Sestius, qui affuerunt, subscripse-
runt quæ, ut sua ipsorum litera cogno-

sci possit. Ego idem ille L. Cuspi-
dus testamentum manu mea exara-
ui, meoꝝ annulo obsignavi, hisꝝ te-
stibus signandum obtuli. Et hanc
meam nouissimam uoluntatem uas-
lere uolo iure testamēti: quod si for-
te non censebitur, nomen & ius ha-
bere mando cuiuscunꝝ alterius ul-
timæ uoluntatis, quā penitus & in-
uiolabiliter obseruari ab omnibus
hæredibus, & successoribus meis
statuo. Valete superstites, mortali-
tatis non immemores.

ROMÆ KAL. MARTIIS
GN. POMPILIO, ET
L. MARTIO
COSS.

Ex membranis miræ
uetustatis.

CONTRACTVS

VENDITIONIS, ANTIQ.

quis Romanorum temporibus initus.

DESCVTIVS CVLIE
ta, Pascutiꝝ Culitæ F.
Sarnensis Sarcularius
cum Pignatia Nigela
la, quæ uiro suo nunc hic adest, &
suo, & uxoris nomine, uendit Segni
tio Funestillo, Acerrano uiatori,
qui ipse emit sibi, liberis, nepoti
bus, pronepotibusq; suis, cū omni
posteritate, Domunculam. Sita est
Sarnensi in suburbio, secundum flu
men. Tribules, ac uicinos bonos ha
bet, Pilutium, Rufillum, Cocleatiū
Surriponem, itemq; Lardatiū Fa
baronem. Proba est domuncula to
ta: proba contignatio: probus paris

es: tectum ipsum probe canteriatum,
adserulatumque, quernis etiam scan-
dulis Auerunconis fabri, proba ci-
sterna, sine ullo faliculi uitio, aut la-
trinae seruitute, fundamenta bene ia-
cta, uolutabrum lutulentum, in quo
uiciniae totius fordes desideant. Ha-
rula ad solem meridianum exposi-
ta, firmiterque quaternata. VNCIO-
LAE TRES PRECIUM. Tu Pas-
cuti accepisse argentum omne per-
pensum probe, & enumeratum fa-
teris. Tibi uero Segniti ea Domun-
cula solenni more est a Pascutio e-
uincunda, ab ipsis etiam fundamen-
tis tota, cum tecto, adseribus, caeteris,
clauiculis, scalis, foribus, culinæ, uo-
lutabrique decursibus, ab infimo so-
lo ad usque coeli subsellium, cum ipso
etiam coelo, cumque terræ imis, atque
perimis, infernisque. Eistes autem in
omni foro, & causa, festis, profestisque

fastis nefastis' q̄ diebus Segnitio,ae
Segnitij posteris. Pro quo præstan
do, prædia supellectilem' q̄ suam, &
cū ea bacem, cofinum, riscū, ac rete
triplumbatū obligatū obligat. se' q̄
statutū in prætorio ad iudicem. Tu
Pascuti fuste illū inuestito. Tu Seg
gniti fustē ip̄m manu capito. Hęcce
uti uera sunt, sciens, uolens' q̄, suæ
spontis, atq̄ ex conuento, utq̄ inter
uiros bonos decet, uterq̄ agitis, me'
que, ut scribā, rogatis: iurēq̄ iuran
do cuncta hæc confirmatis. Testes
adsunt de more ad citi, rogatiq̄ uiri
utiq̄ probi, Plotius Locusta Fesula
nus, Casellio Albanus, Licida Albu
tius Fregellanus. Hęcce, sicce conue
nere, hisce uerbis, hisce conditioni
bus acta, & transacta sunt: hisce ad
sentiente uxore Pignatia, ut par est,
uiros inter bonos bene agier.

CAL. QVINTILIB. PRAET.

BALBO.

BEBIVS PORCA.

